

การใช้สื่อการสอนตามแนวคิด ASSURE MODEL
สอนอย่างไรให้โดนใจเด็กวัยเรียน*
HOW TO USE TEACHING MEDIA BASED ON THE CONCEPT
OF ASSURE MODEL TO TEACH STUDENTS

วิไลวรรณ หมายดี, Wilaiwan Maidee
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Faculty of Education Suan Dusit University
E-mail: wilaiwan_mai@dusit.ac.th

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนแบบ ASSURE Model ผู้สอนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน ล้วนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อสู่เป้าหมายสูงสุด บทบาทที่มีส่วนที่จะทำ ให้กระบวนการจัดการเรียน ตลอดจนผู้สอนได้ใช้ศักยภาพกระบวนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สูงสุดต้องอาศัยสื่อมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะ ในการเรียนการสอน สื่อ เป็นส่วนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และมีความรู้ความเข้าใจและการ นำไปใช้ได้เป็นอย่างดี รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ ASSURE Model คือ 1. การวิเคราะห์คุณลักษณะผู้เรียน 2. การระบุวัตถุประสงค์ 3. การเลือกสื่อการสอน 4. การใช้ สื่อการสอน 5. การให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนอง และ 6. การประเมินผล ในการจัดการเรียน การสอนยุคใหม่ ผู้สอนต้องมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีมีคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญกับการศึกษาทุกระดับการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ : การใช้สื่อการสอน, ASSURE Model, เด็กวัยเรียน

* Received 24 February 2022; Revised 22 July 2022; Accepted 26 July 2022

Abstract

The teaching and learning management on are ASSURE Model, the instructors and tools uses teaching are all important components in achieving the ultimate goal. The role that will contribute to the learning management process as well as the teachers using the potential of the teaching process to be most effective, requires the use of media in order for the learners to have the most effective learning, especially in the teaching and learning of the media is the part that will lead to learning and knowledge, understanding and application as well. The ASSURE Model is as follows: 1) Analysis of learners' characteristics 2) Identification of objectives, 3) Choosing teaching materials, 4) Using teaching media, 5) Providing students to react and 6. Evaluation in modern teaching and learn process management. The instructor must have a teaching and learning in order to get good results and quality. The teaching and learning management is important for education at all levels of educational institution.

Keywords : Teaching Media, Assure Model, Students

บทนำ

การใช้สื่อการสอนตามแนวคิด ASSURE Model เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้สอนให้มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มองถึงสภาพแวดล้อมของผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นการพัฒนาสังคมทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ท้องถิ่น ชุมชน ประเทศ และระดับโลก เพราะการศึกษาส่งผลให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมถาวร ซึ่งประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรม อารมณ์ สังคม สติปัญญา ที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ได้ ASSURE Model จะเน้นถึงการวางแผนการใช้สื่ออย่างเป็นระบบในสภาพของห้องเรียนจริง เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำรูปแบบจำลองนี้ มาใช้วางแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากผู้สอนสามารถดำเนินการได้ตามกระบวนการได้ถูกต้องทุกขั้นตอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ ASSURE Model เป็นรูปแบบจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้ของรายบุคคล เนื่องจากเน้นการ

จัดเตรียมสื่อหลากหลาย รูปแบบเพื่อตอบสนองผู้เรียนที่ผู้สอนได้วิเคราะห์แล้วว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร อีกทั้งเน้นการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลการเรียนการสอน เน้นการวัดผลทั้งกระบวนการเรียนการสอนว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ไม่ได้เน้นมุ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างเดียว

ASSURE Model จึงเป็นแนวคิดที่ตอบสนองการจัดการเรียนการสอนของครูที่จะต้องเตรียมความพร้อมก่อนทำการสอนเพื่อประเมินศักยภาพของผู้เรียนก่อน ASSURE Model จึงเป็นรูปแบบของการวางแผนหรือการออกแบบระบบการเรียนการสอนโดยเน้นการใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ (Smaldio and Other, 2014, p. 52)

การพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการสอนที่ผ่านมา

ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีได้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ในปัจจุบันบริษัทผู้พัฒนาเทคโนโลยีได้พัฒนาโปรแกรมสำหรับการจัดทำสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาหลากหลายรูปแบบ มีทั้งภาพนิ่งภาพประกอบ และภาพเคลื่อนไหว สามารถบันทึกเสียงประกอบให้เกิดความน่าสนใจได้ตามความสามารถของแต่ละคน ความรู้ได้ถูกเผยแพร่หลากหลายช่องทาง ในอนาคตความรู้ต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว องค์ความรู้และตำราบนกระดานจะล้าสมัย การพัฒนาทางการศึกษาจึงมีความสำคัญเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ประเทศไทยได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคระบาด Covid-19 ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อที่ทันสมัย ประสบการณ์และความชำนาญในการใช้สื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างไม่เพียงพอ รวมถึงไม่สามารถสร้างบทเรียนเสริมการเรียนการสอนได้ จึงส่งผลการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนั้นเกิดความน่าเบื่อ ขาดการกระตุ้นจากสื่อ นวัตกรรมที่ทันสมัย ทำให้การยกระดับศักยภาพการศึกษาในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ ตรงตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษา (สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน, 2554, น.7-8) อีกทั้งนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังไม่มีพื้นฐานหรือประสบการณ์ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ไม่มีประสบการณ์ในการเลือกใช้สื่อทั้งสื่อกระดาษและ

สื่อดิจิทัล เนื่องจากนักศึกษายังไม่เคยทำสื่อการเรียนการสอน จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการเลือกสื่อและการใช้สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย (ปิยภัทร จิรบุญโชติ, 2563) ดังนั้น ผู้สอนควรส่งเสริมแนวทางการเลือกสื่อสำหรับเด็กอย่างถูกวิธี การใช้สื่อและเทคโนโลยีหากผู้สอนวางแผนการใช้อย่างเป็นระบบ จะทำให้มั่นใจได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในครั้งนั้นจะมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

The ASSURE Model เป็นรูปแบบของการวางแผนหรือการออกแบบระบบการเรียนการสอนโดยเน้นการใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ (Smaldio and Other, 2014, pp. 51-52) ดังนั้น การพัฒนาทักษะการผลิตสื่อโดยใช้ ASSURE Model ในรายวิชาสื่อ ของเล่น และการดูแลเด็กยุคดิจิทัล เป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้คิดค้นการสร้างสรรคสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถผลิตสื่อการเรียนรู้นวัตกรรมที่ทันสมัย และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนนั้นเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการผลิตสื่อ ทักษะการวางแผน และทักษะการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

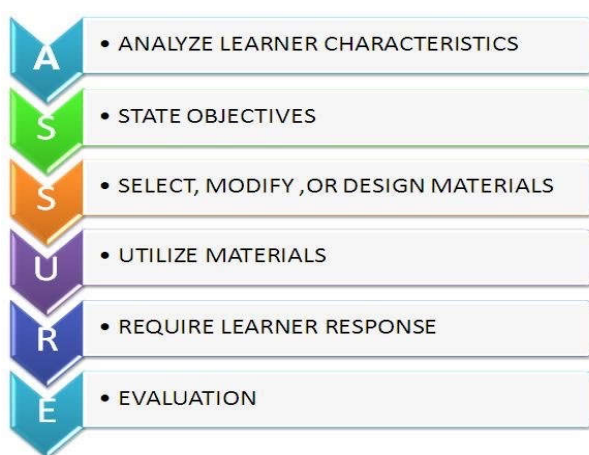
การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล

สังคมไทยให้การยกย่องนับถือครู ดังคำกล่าวที่ว่า ครู เป็นปูชนียบุคคล และเล็งเห็นในความสำคัญของครูว่าเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของชาติ ครูจึงเป็นที่คาดหวังว่าเป็นผู้ตั้งมั่นในศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ดำรงตนอยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพ และพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังกล่าวถึงครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการจัดการศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผลของการของสถานศึกษา เพราะเป็นผู้จัดการเรียนการสอนแก่เด็ก ทั้งสอนความรู้ทางวิชาการ และรวมถึงการอบรมพัฒนาจิตใจให้เฝื่อนในคุณธรรมจริยธรรม ช่วยพัฒนาให้เด็กและเยาวชนของชาติเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ช่วยพัฒนาความเจริญแก่สังคม ประเทศชาติ (จิตติชาย ต้นปิติ, 2547, น. 85) อีกทั้ง กระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการนำ ICT (Information and Communications Technology) มาใช้ซึ่งเป็นเครื่องมือและเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน และพัฒนาครูได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งยังช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ตลอดจนลดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาในโรงเรียนที่ห่างไกลอีกด้วย ซึ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงโดยผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วย ICT ที่ทันสมัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ได้อย่างรวดเร็ว (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2553, น. 3) แต่ปัญหาการใช้สื่อการสอนที่ผ่านมาพบว่า คนไทยส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง มากกว่าการนำเนื้อหาสาระในสื่อ ICT ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือใช้ค้นหาความรู้ ครูและนักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น. 9) แสดงให้เห็นว่า ICT มีบทบาทต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมากในยุคดิจิทัล เพราะฉะนั้นครูและนักเรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะการให้สื่อดิจิทัล เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ประสบปัญหาของการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่สร้างปัญหาให้กับสังคมในวงกว้าง

การใช้สื่อการสอนแบบ ASSURE Model

ASSURE Model คือ รูปแบบหรือกระบวนการของการวางแผนที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบการสอนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สอนได้เกิดความมั่นใจที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ตลอดถึงการประเมินผลการเรียนการสอนด้วย (Heinich, Molenda, and Russel, 1996, pp. 34-55) ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาศึกษาหลักสูตรปฐมวัยได้นำรูปแบบของ ASSURE Model เข้ามามีส่วนช่วยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในระดับอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แบบจำลอง The ASSURE Model

ที่มา : <http://educationaltechnology.net/assure-instructional-design-model/>

1. การวิเคราะห์คุณลักษณะผู้เรียน (Analyze Learners) เป็นการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนเพื่อผู้สอนจะได้ทราบว่า ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะการที่จะใช้สื่อให้ได้ผลดีย่อมจะต้องเลือกสื่อให้มีความสัมพันธ์กับลักษณะของผู้เรียน ในเรื่องนี้ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงลักษณะทั่วไปและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ลักษณะทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับความรู้สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละคน ถึงแม้ว่าลักษณะทั่วไปของผู้เรียนจะไม่มี ความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนก็ตาม แต่ก็ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถตัดสินระดับของบทเรียนและเพื่อเลือกตัวอย่างของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ สำหรับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนนั้น นับว่ามีส่วนสำคัญโดยตรงกับเนื้อหาบทเรียนตลอดจนสื่อการสอนและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการสอน สิ่งที่ต้องนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่

1.1 ทักษะที่มีมาก่อน (Prerequisite Skills) เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานหรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนนั้นอะไรบ้างก่อนที่จะเรียน

1.2 ทักษะเป้าหมาย (Target Skills) ผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะที่จะสอนนั้นมาก่อนหรือไม่ เพื่อจะได้สอนให้ตรงกับที่วางจุดมุ่งหมายไว้

1.3 ทักษะในการเรียน (Study Skills) ผู้เรียนมีความสามารถขั้นต้นทางด้านภาษา การอ่านเขียน การคำนวณ ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยในการเรียนรู้ในระดับมากน้อยเพียงไร

1.4 ทศคติ (Attitudes) ผู้เรียนมีทัศนคติอย่างไรต่อวิชาชีพที่จะเรียน

2. การระบุวัตถุประสงค์ (State Objectives) วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อคาดหวังว่า ผู้เรียนจะสามารถบรรลุถึงสิ่งใดหรือมีความสามารถใหม่อะไรบ้างในการเรียนนั้น การตั้งหรือกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนนี้เพื่อ

2.1 จะได้ทราบว่า การเรียนการสอนนั้นมีวัตถุประสงค์อะไรเพื่อสะดวกในการเลือกสื่อการสอนและวิธีการให้ถูกต้อง วัตถุประสงค์นี้จะช่วยผู้สอนในการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนและสร้างสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น

2.2 ช่วยการประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง เพราะผู้สอนจะไม่ทราบเลยว่า ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ถ้าไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ก่อนช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าเมื่อเรียนบทเรียนนั้นแล้วจะสามารถเรียนรู้หรือทำอะไรได้บ้าง

3. การเลือกสื่อการสอน (Select Methods, Media, and Materials) การที่จะมีสื่อวัสดุที่เหมาะสมในการเรียนการสอนสามารถทำได้ 3 วิธีคือ

3.1 เลือกจากสื่อการสอนที่มีอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ในสถาบันการศึกษามักจะมีทรัพยากรที่สามารถใช้เป็นสื่อได้อยู่แล้ว ดังนั้น สิ่งที่ผู้สอนต้องกระทำ คือ ตรวจสอบว่ามีสิ่งใดที่จะใช้เป็นสื่อการสอนได้บ้างโดยเลือกให้ตรงกับลักษณะผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียน

เช่น สื่อการสอนที่มีอยู่มีเนื้อหาข้อมูลและกิจกรรมที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และการเลือกสื่อการสอนนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการสอนในบทเรียนและข้อจำกัดของสถานการณ์การเรียนการสอนด้วย

3.2 ดัดแปลงสื่อการสอนที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาและงบประมาณในการดัดแปลงสื่อเหล่านั้นด้วยเช่น มีภาพยนตร์เสียงในฟิล์มเป็นภาษาอังกฤษ ถ้ามีการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว บันทึกเสียงลงใหม่เพื่อให้ผู้เรียนชมและฟังเข้าใจง่ายขึ้น จะคุ้มกับเวลาและการลงทุนหรือไม่ เป็นต้น

3.3 การออกแบบสื่อการสอนใหม่ ในกรณีที่ไม่มีสื่อเดิมอยู่หรือสื่อที่มีอยู่แล้วไม่สามารถนำมาดัดแปลงให้ใช้ได้ตามที่ต้องการ ผู้สอนย่อมต้องมีการออกแบบและจัดทำสื่อใหม่ซึ่งต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอย่าง เช่น ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนและลักษณะของผู้เรียนมีงบประมาณในการจัดทำเพียงพอหรือไม่มีเครื่องมือและผู้ชำนาญในการจัดทำสื่อการสอนหรือไม่ เหล่านี้เป็นต้น

4. การใช้สื่อการสอน (Utilize Media and Materials) เป็นขั้นของการกระทำจริงซึ่งผู้สอนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

4.1 ดูหรืออ่านเนื้อหาในสื่อเหล่านั้นก่อนเป็นการเตรียมตัว เช่น ดูสไลด์หรือวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา เนื้อหาให้แม่นยำก่อนนำไปสอน หรืออ่านบทวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นร่วมด้วย

4.2 จัดเตรียมสถานที่ ที่นั่งเรียน อุปกรณ์เครื่องมือและสิ่งต่าง ๆ เพื่อความสะดวกเรียบร้อยก่อนการสอน และควรต้องทดลองอุปกรณ์ที่จะใช้ก่อนว่าใช้ได้ดีหรือไม่

4.3 มีการเตรียมตัวผู้เรียน โดยการใช้สื่อการสอนนำเข้าสู่บทเรียน ถ้ามีการฉายวีดิทัศน์หรือภาพยนตร์ให้ชมก็ควรจะต้องสรุปเนื้อหาเรื่องที่จะชมนั้นให้ผู้เรียนทราบเสียก่อนเกี่ยวข้องกับบทเรียนอย่างไรบ้าง

4.4 ควบคุมชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในสื่อการสอนที่นำเสนอ

5. การให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนอง (Require Learner Participation) การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และเปิดโอกาสให้มีการตอบสนองนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งซึ่งผู้เรียนจะมีการตอบสนองหรือไม่และมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับสื่อการสอนที่นำมาใช้สื่อการสอนบางชนิดเมื่อใช้แล้วจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากกว่าสื่อการสอนชนิดอื่น เช่น การให้อ่านข้อความในหนังสือหรือดูรูปจะทำให้ผู้เรียนมีการอภิปรายจากสิ่งที่อ่านหรือเห็นผู้เรียนย่อมมีการตอบสนองเกิดขึ้นได้ทันทีและง่ายกว่าการให้ภาพยนตร์ทั้งนี้เพราะการดูภาพยนตร์ถ้าจะดูให้รู้เรื่องจริง ๆ แล้วควรจะต้องดูให้จบเรื่องเสียก่อนแล้วจึงอภิปรายกันซึ่งจะดีกว่าหยุดดูทีละตอนแล้วอภิปรายเพราะจะทำให้มีการขัดจังหวะเกิดความไม่ต่อเนื่องในการดูอาจจะทำให้ไม่เข้าใจหรือจับความสำคัญของเรื่องไม่ได้ นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถมีการตอบสนองโดย

เปิดเผย (Overt Response) โดยการพูดออกมาหรือเขียน และการตอบสนองภายในตัวผู้เรียน (Covert Response) โดยการท่องจำหรือคิดในใจเมื่อผู้เรียนมีการตอบสนองแล้วผู้สอนควรให้ผลย้อนกลับทันทีเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าตนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องหรือไม่ การเรียนการสอนโดยการให้ทำแบบฝึกหัด การตอบคำถาม การอภิปราย หรือการใช้บทเรียนแบบโปรแกรม จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองและได้รับการเสริมแรงระหว่างการเรียนได้เป็นอย่างดี

6. การประเมินผล (Evaluate) สามารถกระทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ

6.1 การประเมินผลกระบวนการสอน เพื่อเป็นการประเมินว่าสามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ทั้งในด้านผู้สอน สื่อการสอนและวิธีการสอน โดยในการประเมินผลสามารถทำได้ทั้งในระยะก่อน ระหว่าง และหลังการสอน

6.2 การประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่ามีเกณฑ์เท่าใด การวัดผลอาจทำได้ด้วยการทดสอบ การสอบปากเปล่า หรือดูจากผลงานของผู้เรียนสิ่งสำคัญที่จะทราบได้ว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากน้อยเท่าใด คือ สังเกตจากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียนนั้น

6.3 การประเมินผลสื่อการสอนและวิธีการสอน โดยการให้ผู้เรียนมีการอภิปรายและวิจารณ์การใช้สื่อการสอนและเทคนิควิธีการสอนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงไรจากขั้นตอนต่าง ๆ ของ The ASSURE Model จะเห็นได้ว่าเป็นแบบจำลองที่เน้นถึงการวางแผนการใช้สื่อการสอนอย่างเป็นระบบในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของห้องเรียน เพื่อให้ผู้สอนทุกคนสามารถนำแบบจำลองนี้ มาใช้ในการวางแผนการสอนประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ASSURE Model มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะเน้นถึงการวางแผนการใช้สื่ออย่างเป็นระบบตามสภาพของห้องเรียน เนื่องจากเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรม ทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนเสียก่อนเพื่อการวิเคราะห์และประเมินผลการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้องกับผู้เรียนตามความเป็นจริง อีกทั้งเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์เน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของรายบุคคล เนื่องจากเน้นการจัดเตรียมสื่อหลากหลายรูปแบบโดยการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการวัดผลการเรียนการสอนว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลสัมฤทธิ์เพียงอย่างเดียว ถ้าหากผู้สอนดำเนินได้ตามกระบวนการทุกขั้นตอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนขั้นสูงที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะทางโดยเฉพาะผู้ประกอบการ แนวคิดการพัฒนาอุดมศึกษาแห่งอนาคตมุ่งเน้นให้มีสมรรถนะเชิงวิชาการ สมรรถนะในการประกอบอาชีพทักษะการปฏิบัติงาน พัฒนาสมรรถนะบัณฑิตตามมาตรฐานบัณฑิต การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งสมรรถนะการเป็นพลเมืองและพลโลกจึงควรมีการปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นสัมฤทธิ์ผลตามความต้องการของผู้เรียน (สุเมธ แยมั่น, 2560) และ (เรณูมาศ มาอุ่น, 2559, น. 170) จากเหตุผลดังกล่าว เป้าหมายของการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจึงมุ่งเน้นที่การตอบสนองยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ และการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560-2579 ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ และนวัตกรรมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด และการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล ส่งผลให้ครูผู้สอนมีการตื่นตัวและปรับกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนจากการสอนแบบเดิม (Teaching Paradigm)

การจัดการเรียนการสอนนี้ได้้นำแนวคิดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือ Outcome-Based Education (OBE) ซึ่งเป็นปรัชญาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การศึกษาที่เน้นการออกแบบกระบวนการเพื่อการเปลี่ยนแปลงมาปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียน ตั้งแต่การออกแบบกระบวนการเรียนรู้จนกระทั่งการสร้างชิ้นงาน การนำเสนอผ่านสื่อดิจิทัล และประมวลผลการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นและคอยแนะนำ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ฐานวิถีใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังและพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนยกระดับศักยภาพการสอนให้สามารถสอนในรูปแบบ HybridTeaching ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้แนวคิด Teach Less & Learn More และ Interactive Learning : Play & Learn

(มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2021, น. 5) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการสร้างแผนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

แนวทางการประยุกต์ใช้สื่อการสอนตามแนวคิด ASSURE Model ในการจัดการเรียนการสอน

ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนอย่างในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในสังคมไทยให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องการศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ยืดหยุ่น หลากหลาย อีกทั้ง ยังเน้นย้ำให้มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศและการผลิตสื่อมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ที่ผ่านมามีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการนำสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการศึกษามากมาย ไม่ว่าจะเป็นการที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีมาตรการส่งเสริมความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาหลากหลายแนวทาง ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นที่อาจารย์ผู้สอนของทุกสถาบันการศึกษาต้องวางแผนในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องอาศัยกระบวนการที่มีแบบแผนในการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อการสอนที่นำไปใช้ในการสอนของครูไม่ว่าจะเป็นคู่มือ เอกสาร หรือ Sheet ประกอบการสอน และปัจจัยด้านตัวครูเกี่ยวกับเจตคติต่อการใช้สื่อการสอน ครูต้องมีความสามารถในการเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับระดับวัยและความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล

ASSURE Model เป็นรูปแบบของการวางแผนหรือออกแบบการสอนโดยเน้นการใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบ ทั้งนี้สามารถนำรูปแบบ ASSURE Model ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะการผลิตสื่อในรายวิชาสื่อ ของเล่น และการดูแลเด็กยุคดิจิทัล ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน รายละเอียดของการประยุกต์ใช้ ดังนี้

1. Analyze Learner Characteristics การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนเพื่อระบุคุณสมบัติของผู้เรียน สามารถกำหนดเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนได้ และสามารถวิเคราะห์ความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้

2. State Objectives การกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อครอบคลุมพฤติกรรมของผู้เรียน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อวิธีการ ออกแบบสื่อที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน

3. Select, Modify, of Design Materials การเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อใหม่ จาก 3 วิธี ได้แก่ สื่อที่มีอยู่แล้วหรือดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้ว การออกแบบสื่อใหม่ เป็นต้น

4. Utilize Materials การใช้สื่อ โดยผู้สอนเป็นผู้นำสื่อที่ออกแบบไว้ไปใช้กับผู้เรียน ได้แก่ การทดลองใช้ คือ การตรวจสอบเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ และนำไปทดลองให้เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น การเตรียมสภาพแวดล้อม คือ คอยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน เช่น เตรียมสถานที่ การเตรียมผู้เรียน คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกันโดยการแนะนำเนื้อหาที่จะเรียน เสนอสื่อและควบคุมชั้นเรียน คือ ผู้สอนคอยเสนอสื่อ หรือควบคุมผู้เรียนในการเรียนตามแต่ละหัวข้อ

5. Require Learner Response การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุด โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้นรูปแบบการทำงานที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา และเป็นบุคคลที่กล้ารับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

6. Evaluation การประเมินผลด้านความรู้ การลงมือปฏิบัติ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการทดสอบย่อย สอบปลายภาค การนำเสนองานออกแบบสื่อ และการประยุกต์ใช้ของผู้เรียน

การพัฒนาครูให้มีความรู้ ความพร้อม และสามารถนำเทคโนโลยีเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน แต่หากบุคลากรผู้ใช้ไม่รู้จักวิธีใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ สุดท้ายแล้วก็ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไร เห็นได้จากผลการสำรวจที่ผ่านมาของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เกี่ยวกับเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาที่พบว่า สถานศึกษากว่าร้อยละ 90 มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่าง ๆ แต่ในด้านการนำไปใช้กลับพบว่า มีผู้สอนเพียงร้อยละ 26.9 เท่านั้น ที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ อีกทั้งการนำไปใช้นั้นยังเป็นเพียงการนำมาประกอบเนื้อหาเท่านั้น ไม่มีการบูรณาการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน จึงส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจำกัดที่เนื้อหาวิชาเท่านั้น ไม่ได้เรียนรู้ทักษะอื่น ๆ อาทิ การผลิตสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร ซึ่งที่เป็นเช่นนี้ เพราะครูส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนการผลิตสื่อและไม่คุ้นชินกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

อีกทั้งมองว่าการใช้เป็นเรื่องยุ่งยากไม่จำเป็น ยังคงยึดกับวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ที่สอนตามหนังสือให้เด็กท่องจำ เพื่อหวังให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้ตอนนี้สิ่งที่ควรหันมาตระหนัก ไม่ใช่เรื่องความพร้อมของอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ แต่เป็นเรื่องการพัฒนาครูให้มีทักษะการผลิตสื่อและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และถูกต้อง บทความนี้จะจึงขอหยิบยกประเด็นเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ ASSURE Model สอนอย่างไรให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยจะเน้นถึงสมรรถนะของครูด้านการผลิตสื่อของครูที่ควรจะเป็น ว่ามีลักษณะอย่างไร พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู เพื่อให้ครูมีความพร้อมในการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาวิธีการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

บทสรุป

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ ASSURE Model หากพิจารณาในด้านของการจัดเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21 และยังมีการจัดการเรียนที่มีสถานการณ์ของโรคระบาดไวรัสโคโรนา (Covid-19) ที่มีทั้งการจัดการเรียนหลากหลายรูปแบบทั้ง online on-site หรือ on hand ดังนั้น การมีพื้นฐานการผลิตสื่อเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนของผู้เรียน เพราะสื่อเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่ต้องใช้สื่อเพื่อกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีขั้นตอนในการทำความเข้าใจรู้จักกับคุณลักษณะผู้เรียนเป็นอันดับแรก โดย ASSURE Model จะประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์คุณลักษณะผู้เรียนเป็นอันดับแรกเพื่อให้ทราบถึงทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนเข้าสู่บทเรียน 2. การระบุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อคาดหวังความสำเร็จจากการเรียนการสอน 3. การเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 4. การใช้สื่อการสอนเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ประกอบการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นอย่างมาก 5. การให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนองควรมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเสมอ และ 6. การประเมินผลเป็นกระบวนการสุดท้ายของการเรียนการสอนที่จะสามารถวัดประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ปิตินายก ตันปิติน. (2547). การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยภัทร จิรบุญโชติ. อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาสื่ออาจารย์ประจำรายวิชาสื่อ ของเล่น และการดูแลเด็กยุคดิจิทัล, สัมภาษณ์วันที่ 25 มกราคม 2563.
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2564). Good University Report. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
- เรณูมาศ มาอ่อน. (2559). การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. JOURNAL OF SOUTHERN TECHNOLOGY. 2(1), 169-176.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน. (2554). ผลการใช้หลักสูตรบูรณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อยกระดับการเรียนรู้ในการอบรมศึกษานิเทศก์และครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2553). การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ”. ข่าวสารวิชาการ, มีนาคม 2556, 1-5.
- สุเมธ แยมมุ่น. (2560). บทบาทของสำนักงานตรวจประเมินภายใต้แผนอุดมศึกษา 20 ปี (2560-2579). เรียกใช้เมื่อ 30 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.bme.mua.go.th>
- Heinich, R., Molenda, M., Russell, J. & Smaldino, S. (1996). Instructional media and technologies for learning (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Smaldino, Lowther, Russell. (2014). Instructional Technology and Media for Learning. Boston : Pearson.

